

РЕЦЕНЗИЯ

от Проф. д-р Анастас Згуров Баталов, дм,

Ръководител на Катедра „Пропедевтика на Вътрешните болести” на

Медицински университет – гр. Пловдив

Началник на Клиника по Ревматология,

УМБАЛ „Каспела”- гр. Пловдив,

на дисертационен труд за присъждане на научна степен

'доктор на науките'

професионално направление: 7.1. Медицина

докторска програма: „ Ревматология”

Катедра: „Пропедевтика на Вътрешните болести”

Автор: проф. д-р Стоянка Георгиева Владева, дм

на тема: Актуални аспекти на остеопорозния фрактурен риск

Представеният комплект материали на електронен и хартиен носител е в съответствие с Процедурата за придобиване на НС „доктор на науките“ в

МУ – Пловдив; по Правилник на МУ-Пловдив. Спазени са изискванията на ЗРАСРБ и Правилника за приложението му с минималните изисквания, както и критериите на Регламента на МУ Пловдив за придобиване на НС.

Проф. Владева е родена през 1962г. Тя се дипломира като лекар през 1987 г. във ВМИ гр. Пловдив. През 1996 г завършва редовна докторантура в Клиника по ревматология, ВМИ гр. София и придобива научна степен доктор след защита на дисертационен труд на тема „Клинико-терапевтични и имунологични проучвания при болни с ревматоиден артрит”. Дисертантката има клинични специалности вътрешни болести - през 1998 г. , ревматология - през 2003 г. , кардиология - през 2021 г. От 1998 г. е главен асистент, а от 2012 г. е доцент по Ревматология в Катедра по пропедевтика на вътрешните болести и Катедра здравни грижи на Медицински факултет, Тракийски университет, гр. Стара Загора. От април 2014 г. е избрана за професор по ревматология в МФ на ТрУ гр.Стара Загора.

Проф.Владева е утвърден ревматолог с дълъг клиничен опит, множество национални и международни квалификации. Била е Началник Клиника по ревматология, УМБАЛ ”Проф. Д-р Стоян Киркович” гр.Стара Загора. Има дългогодишна доболнична ревматологична практика с диспансерни пациенти и обучени специализанти.

Проф. Владева е инициатор на националното движение за борба с остеопорозата в България, както и Председател на Асоциация "Стара Загора срещу Остеопорозата" от 2001 г. Членува в Българското медицинско дружество по остеопороза и остеоартроза и Българското дружество по ревматология. Има множество книги, лекции и медийни изяви по проблема за диагностика и профилактика в подкрепа на пациентите с остеопороза.

Актуалност на темата

Остеопорозата е социално значимо заболяване с голяма честота сред възрастното население, водещо до фрактури и здравно-икономически проблеми. Предвижда се увеличаването на остеопорозните фрактури с 22% през следващите 30 години. Остеопорозата е съществен медицински проблем на съвременната ревматология. Осъществяваните научни изследвания и здравни подходи системно са анализирани от редица международни институции като СЗО, МФО и др. Представеният за защита дисертационен труд на проф. д-р Стоянка Владева разглежда фрактурния риск - ключов момент за диагноза на болестта остеопороза. Макар, че националните препоръки за повлияване на остеопорозата задължават изследването на FRAX, реално той не е имплементиран в практическата дейност на лекарите. Съвременните световни тенденции за акцент на

фрактурния риск в подхода към остеопорозата определят, че темата на дисертационния труд е иновативна и със съществен принос за науката.

Познаване на проблема

Интересите на докторантката към остеопорозата са от дълги години, с началото на представени обзори и монография, предназначена за общопрактикуващите лекари. Много важни са нейните проучвания на промените върху слуховите костици при диагностицирана остеопороза. Нуждата от популационни проучвания за КМП е насочила проф. Владева към провеждането на мащабно епидемиологично проучване. Следейки приложението на иновативните възможности на ултразвука, тя въвежда в своята практика метода РЕМС за осъществяване на проспективни клинични проучвания. Авторката на дисертационния труд е направила анализ на внушителен по обем литературен обзор върху световните научни публикации по темата като обоснование на поставената цел. Демонстрирано е обширно практическо владение на прилаганите методики и възможностите за детайлно боравене в предприетите научни проучвания.

Структура и съдържание на дисертационния труд

Съдържанието на научния труд на проф. Владева касае проблемите на остеопорозата и аспектите на фрактурния риск. Дисертационният труд е структуриран по правилата за изготвяне и е балансиран като съотношение

между отделните раздели. Той съдържа 173 стандартни машинописни страници като са използвани за онагледяване 30 фигури, 7 таблици и 2 приложения.

Литературният обзор отразява съвременното състояние на проблема по света и у нас и показва отличната литературна осведоменост на автора. Библиографията включва 255 литературни източника – от тях 7 са на кирилица и останалите са на латиница.

Целта на дисертацията е формулирана точно и ясно. Много добре са дефинирани задачите към поставената цел. Авторката ползва широк обхват от статистически методи, обработени от съвременна програма SPSS.

Резултатите и обсъждането са представени съвместно за решението на отделните задачи.

Обобщавайки DXA сканиранията се представят най-мащабните епидемиологични данни за разпространението на ниска КМП на аксиален скелет за 12 478 лица в България, както и данни за фрактурни риск FRAX. Допълнително в рамките на проучването чрез DXA са сравнени КМП и T-score между българския етнос (българи) и турския етнос от България (български турци) за 1573 лица. Общото разпространение на ниска КМП на лумбален гръбнак е 65,2%, а на бедрена шийка е 64,8%. Общата честота на остеопороза на лумбален гръбнак е 27,7%, а на бедрена шийка е 12,6%,

което е по-ниско от стойностите, докладвани в предходни български проучвания. Българските турци показват значително по-ниска средна стойност на КМП и Т-скорове, измерени на аксиални места и по-висок риск от фрактури в сравнение с българската етническа група.

Това е първото проучване, което представя резултати за REMS-базиран индекс на чупливост FS на лумбалния гръбначен стълб при български жени. Съгласно комбинираната матрица REMS Т-скор и FS стойности, използвайки таблицата за интерпретация, е направена класификация на пациентите в рисковите класове от R1 до R7, съответстващи на риск от фрактури за MOF в рамките на 5 години и сравняваме техните характеристики и параметри, получени по време на REMS. Това са важни данни за качеството на костта на репрезентативна извадка от българската популация.

Иновативен е мултивариантният анализ на рисковите фактори, оценени с REMS. Неговите резултат показват, че проф. Владева е насочила правилно своето научно търсене в посока, в която се налагат и новите промени на утвърдените световни калкулаторите на фрактурния риск.

Интересен е резултатът от оценка за самоосъзнаването на пациентите за заболяването остеопороза и за свързания с него фрактурен риск, което дефинира осъзнаването на остеопороза. Ниската осведоменост на

пациентите за болестта е факт, от който зависи и съществуващия ниския къмплаънс на терапията.

Дисертантката е дефинирала 12 основни извода, които обобщават резултатите от наблюденията. Изтъкнати са 6 приноса, подчертаващи достойнствата на дисертационния труд.

Приноси и значимост на разработката за науката и практиката

Дисертационният труд съдържа научно-теоретични и научно-приложни резултати, които предствляват съществен принос в науката и ревматологията. Те по оригинален начин валидират извършеното обстойно практико-теоретично изследване.

Приемам формулираните приноси с оригинален характер и смятам, че отразяват обективно реалните резултати. Като по-значими оценявам следните приноси:

- За първи път в България е проведено епидемиологично проучване за бедрения фрактурен риск;
- За първи път се разработва специфичен национален модел за предсказване на остеопорозния фрактурен риск, валиден за българската популация;

- За първи път се представят резултати за фрактурния риск посредством оценка на качеството на костта, чрез иновативната РЕМС методика върху репрезентативна извадка от жени;

- За първи път се оценяват фактори от мултивариантния анализ влияят върху КМПуз на аксиален скелет, измерена чрез РЕМС.

Публикационна активност и наукометрия

Докторантката изпълнява количествените критерии за минималните национални и вътреуниверситетски изисквания за наукометрия, видно от приложената справка-декларация.

Група показатели	Изискване за доктор на науките по правилник /точки/	Изпълнени точки за доктор на науките /точки/
А. дисертационен труд, доктор	50	50
Б.	100	100
В. (издадена монография) Показател 3		
Г. публикации и	100	587

доклади		
Д. цитирания	150	335

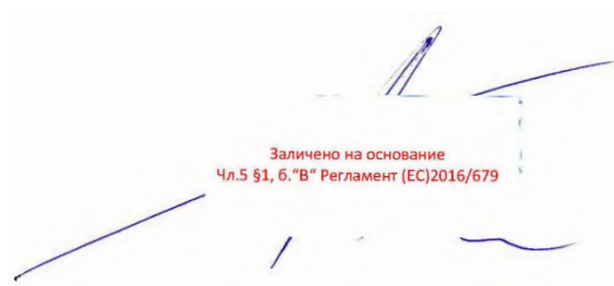
Докторантката е приложила общо 37 заглавия на научни трудове, публикации и участия в научни форуми и изяви в страната и чужбина. От тях 27 са публикувани в научни издания, реферирани и индексирани в световноизвестни бази данни с научна информация (Scopus; Web of Science) в страната и чужбина, а 10 публикации и доклади са публикувани в нереферирани списания с научно рецензиране или в редактирани колективни токове. Проф.Владева е първи автор на 16 от публикациите, втори автор на 4 от тях, а в останалите е последващ.

Представена е справка за 20 цитирания в научни издания, реферирани и индексирани в световноизвестни бази данни и 7 цитирания в национални научни списания.

Заключение

Дисертационният труд „Актуални аспекти на остеопорозния фрактурен риск” напълно отговаря на изискванията на ЗРАСРБ. Убеден съм, че работата е подготвена самостоятелно, като съдържа теоретични обобщения и решения на важни научноприложни проблеми, които съответстват на съвременните постижения и представляват значителен и оригинален принос

в науката. Поради това, давам своята **положителна оценка** на научния труд и предлагам на членовете на научното жури да присъдят **научна степен „доктор на науките“** в Област на ВО: 7 Здравеопазване и спорт; Професионално направление: 7.1 Медицина; Научна специалност: Ревматология на проф д-р Стоянка Георгиева Владева, дм.

Заличено на основание
Чл.5 §1, б. "В" Регламент (ЕС)2016/679

17.12.2023

проф д-р Анастас Згуров Баталов, д.м.